

DELAVEC

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče št. 2

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—. Za članice izvod po 1.— Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštne proste.

Doba velikih delavskih bojov je neizogibna.

Po vojni se je kapitalizem s svojimi bankami industrijami in drugačnimi kapitalističnimi podjetji iznova organiziral. Sistem ameriških kartelov in trustov mu je postal vzgled, dasi še davno ne bo dosegel onega vrhunca, ki ga je dosegla prva dežela kapitalizma.

V enem pogledu se pa koncentrirani povojni kapitalizem razločuje od takozvanega modernega kapitalizma.

Povojni kapitalizem je obdržal svojo reakcionarno težnjo kramarskih kapitalistov, ki naslanjajo svoje gospodarske talente glavno na izkoriščanje delavstva, to je, ne da bi mu hoteli dati vsaj za silo primerno existenco, primerno mezdo, in da delavstvu odreka vsakršno pravico do izboljšanja socialnih razmer sploh. Ta vprašanja za nekapitalizem niti ne obstojajo ne, dasi je za prosvetanje gospodarstva tudi primeren socialni položaj delavstva važna komponenta.

Logično je, da zaradi tega nastaja vedno več delavskih gibanj in da jih imamo zlasti v zadnjem času celo vrsto v Evropi in zunaj nje. In same težke boje ima delavstvo.

Boj med kapitalom in delom je danes bolj potreben in nujen, kakor kdaj prej, ker je povprečni socialni položaj delavstva mnogo slabši nego je bil pred vojno. Ali kljub tem slabim socialnim razmeram je vendar potrebna pri vsakem mezdnem gibanju temeljita priprava, poznanje gospodarskih razmer in energična volja organiziranega delavstva.

Delavstvo se mora toraj pred vsakim mezdnom gibanjem, pred vsako akcijo proti šikanam podjetnikov temeljito posvetovati s svojo organizacijo in ne napraviti brez vednosti organizacije ali celo proti nje volji nobenega koraka, ki bo utegnil voditi do resnejših konfliktov v delovnem razmerju. Organizacija mora biti duša, ki pozna in čuti potrebe delavstva, organizacija mora biti pa tudi skupna glava organiziranega delavstva, ki obenem z delavstvom misli na delavske potrebe in kako in kdaj se naj boj vrši. Absolutno zaupanje v organizacijo je temelj vsega dela v korist proletarijata.

Organizirano delavstvo mora torej z vso odločnostjo zavračati vsakršne eksperimente, ki bi jih hoteli delati posamezniki brez organizacije ali proti njej. Če je še tako lepa, priključna inicijativa, je vendar dolžnost naša, da se pomenimo z organizacijo, ker je le organizacija tista, ki z nami misli, čuti in dela, dela za celoto, zato sme tudi le ona kot naša skupna zaupnica izvajati naše želje in sklepe.

Taka disciplinirana organizacija bo imela težkoče, kakor vsaka delavska organizacija, a lahko in zavestno se bo borila, ker bo vedela, da dela v imenu zavednega članstva.

In vpliv in moč organizacije bo vsak dan večji in zmagovala bo taka organizacija.

Štrajk v steklarski industriji.

Po 4 mesečnem boju je vprašanje likvidacije stavke pomaknjeno z mrtve točke. Na Češkem je bila delavska delegacija, ki je pod vodstvom s. Tokana iz Ljubljane imela pregledati tamkajšnje delavske mezdne odnose v steklarnah. Na podlagi zbranega materiala je Delavska zbornica v Ljubljani z Inšpekcijo dela sklicala pregovore za 12. oktobra 1928, ki so se pa vršili vsled plenarne seje Orsa in kongresa URSSJ, v sredo 17. oktobra. Pregovori so trajali celo dopoldne. »Splošno delavsko organizacijo« (Ors) je zastopal s. S. Kotur in s. J. Be-

Kovinarji na Muti so v mezdnom gibanju.

Gre za obnovo kolektivne pogodbe in za zvišanje mizernih mezd. Podjetje se upira, ali organizirana moč bo zmagala.

Oblačilni delavci pri Schwabu v Ljubljani so bili prisiljeni te dni stopiti v stavko. Organizirana moč oblačilnih delavcev bo odnesla zmago.

Dolgotrajni boj bijejo steklarji že vedno z vso energijo, kakor prve dni stavke. Zmagati morajo. Mi pa, sodrugi, pokažimo solidarnost in prispevajmo za stavkajoče municijo — denarna sredstva.

Brivske organizacije policija še do danes ni odprla. Organizirano delavstvo zahteva, da se to nemudoma izvrši, zakaj po ustavi so tudi brivski pomočniki državljani in imajo pravico zahtevati potom svoje organizacije zboljšanje svojega položaja in svojih pravic.

ker, Delavsko zbornico s. Tokan. Podjetje je, videč stvarnost zahtev delavcev, ki je izhajalo iz poznavanja češke tarife in tamošnjih delovnih odnošajev, popustilo ter je pristo do principijelnega sporazuma, da se tarifa, ki jo imajo češki steklarji, sprejme tudi pri nas in izvede. Ker ta tarifa ni nekaj nemogočega za naše razmere, nego je nekaj takega, kar odpravi srednjeveške razmere iz naših steklarn.

Sestavila se bo komisija, v kateri bodo zastopniki delavstva in podjetja. Ta komisija bo imela nalogo, da tarifa v duhu češke tarife vse predmete, ki se proizvajajo v naših steklarnah. Sklenjeno je, da začne ta komisija takoj z delom, ki bo trajalo okrog 8 do 10 dni, in da se z delom v steklarnah začne tedaj, ko pride glede glavnih predmetov, ki se proizvajajo pri nas, do sporazuma glede tarife.

Popoldne po teh pregovorih je bila konferenca in nato sestanek steklarjev v Hrastniku, kjer so bili izvoljeni člani tarifne komisije.

Tako je ta začetek pregovorov po 4 mesecih težke in vztrajne borbe, odjeknil zelo povoljno med delavstvom in stavkajočimi.

V glavnem iz češke tarife za naše razmere velja v prvi vrsti odprava tako imenovanega »šok«-sistema, a upelje se novi sistem zaračunavanja dela po stotinah. V zvezi s tem nastanejo razne spremembe v delovnem razmerju, ki se bodo pravilno in docela šele izravnavale v praksi čez nekaj časa. Kar je najvažnejše v tem sistemu, je to, da se bo zelo zvišala mezda vseh delavcev, ki so slabše plačani, a posebno bo povoljno za one, ki so bili dosedaj plačani zelo slabo in ki je to slabo plačevanje povzročal preživeli sistem »šok«. Ta tarifa prinaša s seboj neizbežno potrebo izpopolnjevanja tehnike in načina dela v sami steklarni in vsled boljšega in solidnega ustroja peči, nastajajo izgledj zboljšanja produktivnosti, ki daje mogočnost večjega zaslužka celi grupi in da vsi člani te grupe participirajo na tej povečani produkciji. To sicer ni noben priganjaški sistem, kakor bi se na prvi pogled lahko mislilo, nego je to usmerjen odnos med posameznimi delavci raznih kategorij in uvedba pravičnih odnošajev. Treba povedati, da češka tarifa predvideva minimalne zasluge po poedinih grupah produkcije, ki se zopet iz prehoda minimuma na maksimum ne more neomejeje izrabljati s čezmernim naporom, ker obstoja v tem slučaju meja in se višine preko stalne mere plačujejo procentualno vse manje. Lahko se reče, da je češka tarifa plod dolgotrajnih bojov in naporov solidne in zelo dobre organizacije v Čehoslovaški, ki ji je uspelo, da na najpravičnejši način regulira komplicirane delovne odnose v industriji stekla. Zato je ta uspeh velike vrednosti za naše steklarje in gotovo je, da bo ta uspeh predstavljal temelj, na katerem se bo v bodoče razvijalo nadaljnje zboljšanje delovnih odnošajev v naših steklarnah.

Ta uspehi, ki bo prav gotovo kronan z uveljavljenjem nove tarife, mora odmevati med proletarijatom vsepovsod ter od-

preti oči še onim, ki niso organizirani, da se organizirajo. Pred vsem moramo povedati, da je ta uspeh rezultat premišljene in dobro vodene strokovne politike in da je »Splošna delavska organizacija« (Ors) s tem pokazala svojo sposobnost in energijo ter da je ves čas dolge stavke podpirala ne samo svoje članstvo, nego tudi vse delavce, ki so bili zaposleni v steklarnah ter se ni ustrašila žrtev, ki so bile ogromne in da vsota znaša že sedaj nekaj stotisočev dinarjev. Ta uspeh je ob enem poždrav vsemu delavstvu, ki je solidarno s stavkajočimi stalo na njih strani in po svojih skromnih močeh dajalo prispevke ter ob enem dokaz, da je v solidarnosti nepremagljiva moč proletarijata. Strokovna komisija za Slovenijo lahko s ponosom pokaže na svojo armado in zakliče:

»Mi smo, organizirani in disciplinirani, ki zmagujemo! Zato naprej, od zmage do zmage! Bodočnost je naša!«

Slika, ki govori več, kakor knjiga!

Kam pelje pot organiziranega

in kam neorganiziranega!

Nimajo kruha!

Živimo v nekaki dobi samih proslav takozvanih desetletnic. Meščansko časopisje se kar utaplja v blaženosti teh priredb. Zopet tisti del tega časopisja, ki slučajno pri vladnih jaslih ni, bruha ogenj in žveplo, zakaj taka razpisnost? To časopisje pravi, da je baje samo proslava prebitja solunske fronte v Beogradu leta 1928 stalo okoli 100 milijonov dinarjev. Samo brezplačna vožnja po železnici je stala baje 20 milijonov dinarjev. Tako gre brez konca in kraja. Vojaških parad in nacionalnih proslav noče in ne more biti konca. Milijoni in milijoni se razmetujejo, kakor bi ne imeli nobene vrednosti. Vse gre in dela za tem, da se naša buržuazija na zunaj pokaže. Dobrodošli so vsi buržuji vseh držav, vsi so visoko deležni gostoljubnosti jugoslovenskega Balkana.

V tem ko to meščansko časopisje z naslodo poroča na načelni strani, pa zadaj med »novostmi« poroča, da se je 10 tisoč gladnih Bosancev v zadnjih mesecih izselilo v južnoameriške države. Da v Dalmaciji, Hercegovini, Bosni preti lakota (ki že obstoja, op. pis.). V Sloveniji so se začeli rudarji, osobito v Mežiški dolini, izseljevati v Belgijo in Holandsko kar na debelo. Kakor hitro se kje izve, da kakšno podjetje — najsi bo še tako na slabem glasu — razglašilo, da rabi ceneno delovno moč, takrat završi med našim delavstvom, kakor bi dregnil v sršenovo gnezdo. Vsak se hoče čimprej izseliti. Sorodnik sorodniku pomaga. Proda se vse, kar si je revež tekom deset in desetletij napravil, da še celo obleka se proda, samo da se denar spravi skupaj za nabavo potnih listov in tozadevne vožnje. Nihče ne vpraša, kam gre, kako bo zaslužil, kakšno bo njegovo zavarovanje, kaj bo z njegovo družino, če v tujini obnemore, se ponesreči, ali pa da izgubi delo. Ne, na vse to nobeden ne misli. Edino, kar je, je misel teh nesrečnežev: kruh in zopet kruh. To je tista gonilna sila, ki jim zatre čut do vsega drugega. Kruh, kruh je oni odločilni činitelj, kateri jih sili, da prodajo svoje fizične sile, svoje zdravje in celo svoje življenje na žrtvenik dela tujemu kapitalu. Strašna je ta usoda. In to se »odi v naši »svobodni«, z vsemi zemeljskimi dobrinami preobloženi domovini. Ob 10 letnici osvobođenja izpod tujega jarma. Ob pogledu na vse te proslave, na vso to jugoslovensko gostoljubnost, ki stane milijone in milijone, ki se jih je izsesalo iz krvi in mesa ubogih »nesvobodnih« nižjega razreda lastnih državljanov.

O, ti bedni in jadni jugoslovanski delovni narod, ki še žal nimaš spoznanja potrebe borbe za svoje pravice, si primoran, da v času, ko pišejo meščanski listi »rekordna žetev v Jugoslaviji«, moraš ob pogledu lačnih tvojih dragih v tujino s trebuhom za kruhom zato, ker tvoja »svobodna domovina« ob svoji 10 letnici nima za te kruha.

Gospodje pa, ki se z usodo tega bednega naroda igrate pri polno obloženih mizah, vedite, da je bilo nekdanje neke napisano v takem slučaju: mene, tekel, fares. Zakaj nobena krivica, pa naj bo storjena nad narodom ali posameznikom, ne bo ostala nemaščevana. Obup onih, ki nimajo kruha, je temelj one stavbe, ki bo zrušila v prah vas in vašo stavbo. Takrat pa ne kričite, da se vam krivica godi. Zakaj, kar kdo seje, to bo tudi žel.

Kongres URSSJ.

Kongres URSSJ, ki se je vršil 14. in 15. oktobra t. l. v Zagrebu je bil prvi redni kongres vrhovne instance razredno-bojevnih strokovnih organizacij v Jugoslaviji. Bilo je zastopanih 24 vež in 48 delegatov ter člani uprave in več inostranih gostov. Živo razpravo je izzvalo vprašanje odnosa strokovnih organizacij napram so-

cijalno-političnim ustanovam, v glavnem delavskega zavarovanja in delavskih zbornic. Kongres je pokazal, da se strokovno gibanje konsolidira in krepi. Ker nam za to številko primanjkuje prostora, prinesemo v prihodnji številki poročilo o poteku in sklepih kongresa.

Brivski mojstri so s terorjem prisilili svoje delavce na deseturni delavnik.

Kapitalizem se prav dobro zaveda, kje naj najprej naskoči na devaske pridobitve. Pri onih se mora začeti, katerih je najmanj in ki so najšibši. Ti bodo najprej podlegli.

Ze v predzadnji številki »Delavca« sem v daljšem članku opisal razne nečednosti, katerih se poslužujejo ljubljanski brivski mojstri za dosego deseturnega delavnika. Ko so tako doživeli več blamaž (n. pr. pri nabiranju podpisov za njihov »delavni red« in videli, da le ne bo šlo jim tako gladko izpod rok, so se poslužili poslednjega in vendar najuspešnejšega sredstva: policije. Priznati moramo, da jim je šla v tem oziru policija zelo na roko. Organizaciji je zaplenila ves arhiv poleg štampilk in korespondenc, tako da smo ostali brez vsega v času, ko smo vodili najtežjo borbo z mojstri. V istem času pa je bila vršena pri desetih članih policijska preiskava. Značilno pa je to, da se je preiskava vršila večinoma pri tistih članih, ki so najmanj delali v organizaciji in ki večinoma niso bili niti v odboru.

Uspeh seveda ni izostal. Pritisk z dveh strani; mojstri z znižanjem plač, policija z

zaplembo organizacijskega premoženja in preiskavami pri najmanj zavednih članih je strli odporno moč že itak šibkih brivskih delavcev.

Moralno propali brivski mojstri so nato takoj in brez dovoljenja oblasti uvedli zopet deseturno delo. Pri vsemu temu so pa najbolj prizadeti naši vajenci. Za njih ni niti deseturnega delavnika, če jih mojstri potrebujejo pri barvanju las ali pa pri čem drugem, jih zadržijo kar čez opoldne v službi. Tako morajo ti siromaki često delati dnevno 12 in 13 ur. Na lastne oči sem se prepričal, da je vajenec g. Dorčeca bil že ob 6. uri zjutraj večkrat v poslu, da mu je čistil izložbo in salon. Imamo tu cel kup dokazov, kako brivski mojstri protizakonito izkoriščajo svoje mladoletne vajence. Vse to bomo sedaj naznanili Inšpekciji dela, ki vas bo morala kaznovati. Brez pardona vas bomo razkrinkali vse!

Vam brivski mojstri pa to-le: Nikar ne mislite, da je vaša s policijo izvojevana zmagica nad nami brivskimi delavci trajna. O ne! Mi si bomo priborili še devet-und tudi osemurni delavnik. M. Gorenc.

Stranka in strokovne organizacije.

Ob priliki avstrijskega kongresa strokovnih organizacij na Dunaju je objavila »Arbeiter-Zeitung« članek, ki precizno pojasnjuje pravilno mišljenje o razmerju med socialističnim in strokovnim delavskim gibanjem. Dasi je od tega preteklo že več mesecev, vendar objavljamo to mišljenje, ker ni zastarelo, nego je aktualno vedno in kaže, kakšne so orga-

nizacije v teh ali onih državah in kako se odnosijo k delavskim političnim strankam.

Članek pravi:

»Včeraj se je sešel kongres avstrijskih strokovnih organizacij. Že ena sama številka priča o pomenu kongresa: 773.000 delavcev, nameščenecv in uradnikov je zastopanih na kongresu po svojih delegatih! To-

da že prva beseda na kongresu je bila posvečena razmerju med strokovnimi organizacijami in stranko. Dunajski župan Seitz, ki je v imenu socialnodemokratske stranke pozdravil kongres in tajnik Hueber, ki je v imenu strokovnih organizacij odgovoril govorniku, sta povedala buržujski javnosti: **strokovne organizacije in stranka, vsaka avtonomna v svojem delokrogu, ostaneta v borbi na skupnem bojišču združeni v nerazdružljivi bojni enici.**

Naši nasprotniki žele, da bi bilo drugače. Venomer nam priporočajo »nepolitične« strokovne organizacije, ki bi delavski položaj izboljšavale v prijateljskem sodelovanju s podjetniki — s takimi strokovnimi organizacijami bi oni radi sodelovali. Toda v Avstriji so svobodne strokovne organizacije »socialnodemokratske«, zaradi tega se je treba boriti proti njim. To se trdi ob vsakem terorju od strani podjetnikov, pri vsaki špijonaži v podjetju, češ, da so tega krive strokovne organizacije. Odgovor na vse to so bile prve besede strokovnega kongresa. Strokovne organizacije so gospodi rekly: Zaman vam je trud! Kakor je bilo od prvega početka delavskega gibanja, kakor nam je to Viktor Adler zapustil kot dragoceno spoznanje, tako bo razmerje med strokovnimi organizacijami in stranko ostalo tudi v bodoče.

Dejansko, kje še obstojajo »nepolitične« strokovne organizacije, ki nam bi jih nasprotniki radi priporočali? Resnica je, bili so časi, ko so strokovne organizacije v posameznih deželah odklanjale vsakršno tajno vez s politično stranko. Tako je še danes v ameriških Zedinjenih državah. Tako je bilo nekdanj od početka karlistovskega gibanja na An-

Prava naša domača
Kolinska cikorija
Vam jamči
pristnost in jakost!

gleškem do osnovanja delavske stranke. Ali to se je že zdavnaj izpremenilo po vseh evropskih deželah in tudi na Angleškem. Povsod in v vseh evropskih deželah je prodrlo spoznanje, da mora delavski razred kombinirati politične in strokovne borbe; da ne more priti do svojega razmaha drugače kakor ob živem, tesnem sodelovanju strokovnih organizacij in stranke delavskega razreda.

Edina evropska dežela, v kateri so strokovne organizacije še razmeroma oddaljene od stranke ter niso še čvrsto združene z njo, je Francija. Ali tam se tega ne more tolmčiti, češ, da smer strokovnih organizacij zaenkrat še ne mara ničesar slišati, da bi imela kaj skupnega z revolucionarnim socializmom. Nasprotno! Francoske strokovne organizacije so bile desetletja ognjišče anarhizma; to je ono, kar jih je prvotno odvrčalo od socialistične stranke. Iz anarhizma se je razvil načelno protidemokratski revolucionarni sindikalizem, ki je pred vojno vladal v francoskih strokovnih organizacijah. Ta je postavil nasproti metodi volilne pravice metodo »direktne akcije«, metodam demokracije revolucionarno gimnastiko; naprom, da se z demokratskimi pomočki osvoji državno oblast, »mitos« splošne stavke, ki naj z enim udarcem poruši kapitalistični družabni red.

(Konec prihodnjic.)

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

Mezdno gibanje kovinarjev na Muti.

Življenske razmere in prilike v državi so prisilile kovinarje na Muti, da so poslali preko svojega Saveza spomenico, v kateri zahtevajo ureditve njihovih plačilnega in delovnega razmerja s podjetjem. Vsak dober gospodar, ki mu je njegovo podjetje pri srcu, bi se v takem momentu prvo vprašal za vzrok, zakaj da je bilo njegovo delavstvo prisiljeno do tega koraka.

Zadnja kolektivna pogodba je bila sklenjena med Savezom in Železarno na Muti v avgustu 1926. Od takrat je dobilo delavstvo nova bremena, ročni davek, desetkratno povišanje stanarine, življenske potreščine so se podražile itd. Dohodki oziroma zaslužek pa je ostal isti. Naravno, da mora tudi delavec uravnovesiti svoje gospodarstvo. V takem položaju so mu na izbiro samo trije načini. Prvi način je ta, da se skuša zadolžiti, dokler mu kdo kaj na upanje da. Ko je že vse obredel in se zadolžil povsod, ter nikjer več ničesar ne dobi, seže po drugem načinu, to je: Začne sebi in svoji družini utrjavati pri ustih. Ali tudi ta način dolgo ne gre. Sam in njegova družina začno hirati, raztrgani so. Uvidel je, da po tej poti mu grozi sigurna propast. Izčrpan in raztrgan se spomni tretjega načina: **Združitev solidarnega nastopa, zahteva po boljšem plačilnem in delovnem razmerju.**

Sodrugí na Muti so dve leti skušali uravnovesiti svoje gospodarstvo na prva dva zgoraj omenjena načina. Uvideli so in prepričali so se, da sta gornja načina prokletstvo za delavca. Ponovno so se zbrali podali svoje zahteve, v svesti si, da so imeli pred dvema leti trdo borbo. Stopiti se morali v stavko, da je takratni Inšpektor dela, šele na ta pritisk razpisal mezdno razpravo.

Tudi v tem mezdnem gibanju se skuša od strani podjetja na razne načine zavleči razpravo. Časi so se spremenili. Način in taktika podjetnika bo trčila ob 100 odstotno razredno organizirano delavstvo.

Kovinarji na Muti enoglasno zahtevajo izboljšanje svojega položaja. Oni se zavedajo, da so za podjetje nenadomestljivi kapital, katerega treba, da se čuva in zadovolji, ako se hoče, da se bodo vrтела kolesa.

Delavstvo cele Slovenije pa ve, da ima Železarna na Muti državna naročila. To delavstvo pa tudi ve, kdo je gospodar tega podjetja. Zato napeto pričakuje, kakšen odgovor bodo dali inozemci zaposlenim delavcem, katerih gospodar ima državne dobave.

Da bode konec klevetam!

Z ozirom na neokusen napad v eni izmed zadnjih številki »Enotnosti« na mojo osebo, odgovarjam Ravniku na kratko, da se preveč zavedam, da naše časopisje ni za to tu, da razširja osebno gonjo, če pa daje

kdo mesto za taka početja, tedaj jaz to obsojam, pa naj bode to »Enotnost« ali pa »Delavska Politika«.

V ostalem, jaz sem član S. M. R. J., o tem se lahko prepriča vsak član, ki lahko zahteva ta izkaz od mene kot član, ali pa od blagajnika. Vse drugo, kar Ravnik navaja o mojem članstvu, je le namen, da se me blati, to pa dela Ravnik le iz osebnosti, ne pa iz idejnega stališča.

Na vse ostalo izbruhano blato, ki ga je Ravnik nametal v tem članku na mene, ne odgovarjam, ker to Ravnika ravno pokaže vsakemu, kdor zna misliti, kako je radut.

Res je, da je Ravnik prejemal skozi dve leti eno doklado kot glavni zaupnik, jaz mu je ne oporekam, prepričan sem, da jo je zaslužil in obsojam, da se mu je to očitalo. Obsojam pa predvsem Ravnika, ker si izmišlja tako neresnico, da sem jaz izjavil, če noče doklade, naj jo pa organizaciji da. To ni res, Ravnik ve, s kako težavo sem mu v imenu organizacije preskrbel tisto doklado pri podjetju. Vsakdo pa razume, da če bi Ravnik ne hotel te doklade, bi jo bil lahko odklonil in bil o tem lahko obvestil vse delavstvo. Zakaj ni tega storil? Zakaj sedaj mene na vse to blati? Jaz nisem nikdar in ne bom pristal na kako doklado kot glavni zaupnik, pač pa če bi nastalo tako vprašanje, bi sklical vse zaupnike ali pa vse delavstvo, ter bi potem njih zahteval, kar bi smatral, da moram imeti. Ravnik, zakaj nisi Ti tega storil? Zakaj sedaj to nekako smešno za sebe vališ na mene?

Kdor prevzame tako mesto, kot je glavni zaupnik pri nas delavcih pri K. I. D. in ima zastopstvo nad 2000 delavcev, ta mora biti pripravljen na vse, ostati mora zvest organizaciji in delavskim pravicam.

Ravnik, Ti si pa že v tretjici izdal kovinarsko organizacijo, jo ne le popustil, temveč tudi rušil in zgrešil pot razrednega boja tako daleč, da si se hotel na nelep način prikopati do enega preddelavca, katerega bi bil Ti kot glavni zaupnik rad izpodrinil. Kako je bilo to, pa naj se urednik »Enotnosti« obrne na preddelavca Krušiča v žrebljarni v tovarni na

Savi, ki mu bo dal točna pojasnila o tem.

Evo, torej Ravnik, ali sem Ti vsega tega kriv jaz, če si sam takole drvil v nezaupanje, ki je nastajalo napram Tebi. Ali misliš sedaj po blatu, ki ga mečeš na mene, zopet splezati nazaj nekam...?

Pozabil si, da si bil član bojneve organizacije, pozabil si, da si bil glavni zaupnik, pozabil si, da si poslanec delavskega parlamenta za gorenjsko okrožje v Delavski zbornici, da, pozabil si, ker si vse to blatil mesto povzdigoval, blatil si organizacijo in Delavsko zbornico, diskreditiral mesto glavnega zaupnika pred delavstvom in podjetjem, izzival napade na organizacijske zaupnike in jih še izzivaš. Zato velja pregovor tudi za Tebe: Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade!

Vsem razredno zavednim delavcem K. I. D. pa v razmišljanje sledeče: Pri zadnjem sporu žičarjev mi je ravnatelj K. I. D. Ing. Hoffmann izjavil (ker me je sumil, da sem jaz insceniral žičarski spor): Jeram, meni ne gre v glavo, da imam sedaj naenkrat zopet toliko sporov, odkar ste vi to kratko dobo zopet glavni zaupnik, dočim je bilo za časa Ravnika mir in ves čas njegovega delovanja ni bilo nobenega spora...

Vi niste za to mesto sposoben, odložite ga takoj, ker niste v stanu vzdržati mir v podjetju...?

Pri tem je bil navzoč obratni zaupnik Tavčar iz Žičarne.

Kljub vsej tej težki obdolžitvi pa nisem klonil, bil pa sem firan pod to izjavo ravnatelja... v ostalem pa si sami odgovorite.

Jurij Jeram.

Jesenice.

V naši jeseniški okolici nastaja eno izredno vprašanje, katerega je potreba nujno rešiti. Dnevno se dogaja, da se zglašajo pri glavnemu zaupniku delavstva na Savi, mladi delavci, ki pa so izučeni različnih profesij, kot kovači, tesarji, mizarji, čevljarji, krojači, peki, dimnikarji itd. Ti izučeni profesionalisti pa pritiskajo na glavnega zaupnika, da naj jih spravi v delo, čeprav tudi samo

kot pomožne delavce. Neštetokrat se dogaja, da tudi oče, ki je v tovarni zaposlen, pride k glavnemu zaupniku, in zahetva, da naj se njegovega sina spravi v delo, čeprav je le kot pomožni delavec potem v tovarni.

Kaj sledi iz tega, naj vsakdo premisli, tako ne sme dalje, v tem se mora nekaj ukreniti. Najvažnejši vzrok temu je nepobitno dejstvo, da obrtniki-mojstri raznih profesij izven tovarne svoje pomočnike preslabo plačajo, kljub temu imajo pa še daljši delovni čas kot v tovarni. Tako nehote primorani pričnejo siliti v tovarno. Ko bi se obrtniki zavedali, da je pravzaprav to njihova poguba, bi sami to kardinalno napako odpravili, seveda so pa temu tudi pomočniki sami vzrok, ker se ne organizirajo in organiziranim potom ne naredijo enkrat temu konec. Naša kovinarska organizacija se čuti dolžno spregovoriti o tem problemu, katerega nihče noče, ne upa ali ne zna načeti pri nas.

Da našim malim obrtnikom ne gre prav sijajno, to radevolje priznamo in poznamo tudi vzroke, zakaj. Veliko pa je naših obrtnikov, ali pa so celo vsi, ki tega vzroka ne poznajo. Če želijo morda o tem čuti naše mnenje in dokaze njihovi mizeriji, to tudi lahko dobijo, to naglašamo zato, ker smo primorani povedati par resnic, vsled katerih se bo marsikateri razburjal, a bi se ne, ko bi stvari boljše poznal in jih iz pravega vidika tudi presojal.

Naša mala obrt zaposluje predvsem mlajše delovne moči-profesijoniste, poleg tega pa vse preveč učencev. Svojo konkurenčnost na obdržujejo na ta način, da si drže prevelik kader učencev na eni strani, v drugem pa slabo plačane mlade pomočnike. Priznamo, da na to vpliva mnogo tudi ubožana okolica, toda poznamo tudi slučaje, da se izdeluje blago za v razne kraje za našo državo zato, ker so od nas z Jesenic in okolice najcenejše ponudbe. To imenujemo pa mi iz navedenih dejstev — umazano konkurenco, katera bo morala prenehati, ne zato, ker bodo vsi profesionalisti-pomočniki primorani zbežati iz te obrti, temveč

zato, ker bo v tem stanju mala obrt sama v sebi zadušena in uničena. Sicer pa naš namen ni, se predvsem pečati v tem članku o stvari iz tega vidika, temveč iz vidika, kam vodi to stanje za nas delavce.

Nešteto je profesionalistov, kot smo že gori omenili, ki hočejo dobiti delo v tovarni, čeprav le kot pomožni delavci. Nasprotno pa je še en velik kader brezposelnih pomožnih delavcev, ki pa v tem slučaju i.e. prihajajo v poštev za zaposlitev v tovarni, če se da prednost raznim izučnim profesionalistom. Nihče ne more torej oporekati, če se zavzame stališče, da je treba absolutno urediti v tem stvar tako, da ne bodo izučeni profesionalisti odjedali kruha neukim pomožnim delavcem.

Različni bodo v tem ugovori, češ, saj niso predvojne razmere, da bi lahko šel po svetu. Mi smo agrarno-pasivna industrijska pokrajina in res je, da našemu delavstvu niso danes odprta vrata v svet, tako kot surovemu blagu, s katerim bi morala iti pravzaprav tudi delovna sila — ali razumljivejše povedano, delovna sila bi se morala ravno tako menjavati — kakor se menjava in izvažata in uvažata surovina.

Eno pa je pribito, na severu našemu delavstvu ni izgleda, ker so tam industrijsko visoko razvite države s strokovno visoko naobraženim proletariatom.

Pot naših različnih profesionalistov je odprta predvsem na jug. Seveda pa je težko pripraviti naše mlade fante, da bi se odločili in bi šli na jug. Vsakdo pa, ki se resno bavi s tem vprašanjem in ki stvari pogleda v obraz, kakršna je, mora priznati, da nam ni drugega izhoda, kakor da se uživimo v razmere, v katerih se nahajamo.

V naši mali obrti se bodo morali mladi profesionalisti organizirati in preko svoje profesionalne organizacije in borze dela skrbeti za to, da bodo imeli posla kot taki v svojem poklicu.

Strokovna komisija v Ljubljani naj vzame na znanje to in naj po svojih močeh skuša k rešitvi tega vprašanja v naši okolici isto ukreniti vse, da se temu nenormalnemu stanju odpomore. Vprašamo pa na tem mestu, ali so naši zastopniki gorenjskega delavstva v Delavski zbornici tozadevno kaj ukrenili — in če niso — zakaj ne?

Jeseniško delavstvo pa bo moralo potem organizacije itd. dati glavnemu zaupniku jasna tozadevna navodila, da ne bo on kot oseba vsled tega osovražen od ljudi, ki ne pojmujejo pravilno ta problem.

Treba bo dati glavnemu zaupniku nalog, da se ne sme dalje dopuščati, da bi se zaposljevalo profesionaliste, kot pomožne delavce, ter neuke delavce puščati v popolnem obupu za svoj bit, dočim je treba ukreniti vsekakor vse, da bodo profesionalisti zaposleni v svojih poklicih. O tej stvari toliko danes, pač pa se k temu še povrnemo.

Iz obratov Kranjske industrijske družbe Jesenice.

Zadnji spor žičarjev je v toliko poravnani, da je predelavec Kalan bil prestavljen v tovarno na Dobravo, kjer je zaposlen kot pomožni delavec. V ostalem pa zadeva akorda še do danes ni rešena in se še vedno preračunava — čas pa bi bil, da bi bila ta zadeva vsaj ta mesec urejena! Od vojakov doše delavce se jih je sedaj nad deset sprejelo v delo, vendar pa je še precej reflektantov za delo, ki pa nimajo izgleda, da bodo sprejeti, dasi ima tovarna sedaj veliko dela.

Najbolj pereče vprašanje je zaposlitev mladoletnih, ki jih je veliko število, ki čakajo na sprejem, toda le jako malo se jih sprejme, tako da se bo s strani organizacije v tem moralo nekaj ukreniti, da bodo ti mladi proletarci prišli do ene zaposlitve. Tudi delavci je precej, ki reflektirajo na delo v tovarni, a se jih ne more zaposliti. Sila potrebno bi bilo upeljati krajevno borzo dela za vse gorenjske okrožje s sedežem na Jesenicah, toda bože, pri nas za take stvari ni denarja, zato bo potreba, da za to v neki meri poskrbi organizacija potom Delavske zbornice, kar naj oblastni odbor vzame v razmišljanje, ter zato nujno kaj ukrene, če je le mogoče.

V ostalem je sedaj med našim delavstvom prodrlo spoznanje, da je le potom združitve v organizaciji naša rešitev. Dnevno se prijavljajo nazaj v organizacijo. Veliko vprašani ostaja nereseni. Stanovanjska beda je neznosna. Tovarna brezobzirno meče na cesto vse, ki nimajo več pravice do stanovanja. Ni pa v letošnjem letu zgra-

dila tovarna nobenega stanovanja, ravno tako tudi ne občina, ki je zadrugo Stan in dom tudi onemogočila na Jesenicah. Tisti, ki so sami začeli zidati, edino imajo stanovanja, toda s kakšnimi žrtvami, to pa ve le tisti, ki se je revež moral matirati za svojo hišico. Prihranke dolgih let je vsak moral zabiti v stavbico in še se je zadožil. Za prihodnje leto pa bo naše delavstvo moralo odločno zahtevati zidavo stanovanj od tovarne na Savi in Javorniku, osobito pa na Dobravi. Isto pa bo primorana tudi jeseniška občina, da za zidavo delavskih stanovanj nekaj konkretnega ukrene!

Nešteto pa je še drugih perečih vprašanj, ki ostajajo neobdelana.

Da se počasi pride v okom vsemu temu, je podružnica S. M. R. J. Jesenice vzpostavila zaupniški tečaj, ki se bo vršil vsak ponedeljek ob 6. uri zvečer in vsako nedeljo ob 2. uri popoldan. V tem tečaju se bodo mlajši sodruzi in sodružice vezbali v vseh v strokovno organizacijo spadajočih vprašanjih. V tečaju so že sedaj zastopani vsi obrati iz tovarn in je pričakovati, da bo ta tečaj posečalo najmanj 50 sodrugov in sodružic. Zatorej naj se vsak, ki ima veselje in voljo, takoj prijavi pri predsedniku tečaja s. Jakobu Flihu, ali pa naj kar pride in se ob gori omenjenem času vpiše v tečaj. Tečaj je brezplačen in je pogoj samo ta, da ga zamore posečati le oni, ki je član S. M. R. J.

V tečaju se bodo vezbali vsi v govoru, v funkcijskih nalogah in o načelnih vprašanjih, ki se tičejo organizacije. Dalje o socialni zakonodaji in njenih ustanovah ter o mednarodnih organizacijskih vezah in druga važna vprašanja. Tečaj ima predvsem namen, da se vzgojijo samostojno misleči in samostojno delujoči zaupniki. Tečaj bo trajal do konca aprila 1929.

Sodruzi in sodružice, na delo, spanja jeseniških kovinarjev je konec! Zberimo svoje sile, da bodo dobra naročila v tovarni tudi nam kaj koristila. Za pošteno delo, pošteno plačilo, je naše geslo, ki se mora prvo uveljaviti, za vsem tem vse drugo pride ob sebi, če bomo organizirani.

RUDARJI.

Konferenca rudarjev v Trbovljah.

Na podlagi sklepa seje načelstva Z. R. J. z dne 9. sept. t. l. se je sklicala za nedeljo, dne 7. okt. t. l. v dvorani Delavskega doma v Trbovljah skupna konferenca rudarjev vseh treh revirjev, z dnevnim redom: vprašanje ureditve starostnega zavarovanja rudarskega in plavžarskega delavstva.

Konferenca je soglasno ugotovila, da gre do kompetentni činitelji v državi brezobzirno preko tega, za prizadeto delavstvo tako važnega vprašanja, in s tem tirajo to zavarovanje v brezpogojno propast.

Svesti si važnosti in potrebe rešitve tega vprašanja, je konferenca soglasno sklenila poslati ministrstvu za rude in šume v Beogradu naslednjo

spomenico:

Kr. ministrstvo za rude in šume
v Beogradu.

Rudarji, zbrani na skupni konferenci v Trbovljah dne 7. oktobra 1928, so sklenili poslati na slav. naslov sledečo

spomenico:

Rudarji najodločneje protestirajo in zahtevajo:

1. Proti odloku ministrstva za rude in šume R. Br. 11.464 z dne 15. dec. 1927 za izvajanje osnutka nove uredbe o saniranju rudarskega starostnega zavarovanja z 40 let odmerjeno člansko dobo in ki se ga že izvaja od 1. febr. 1928 dalje, brez vsake zakonite podlage in poleg tega še brez vsake predhodne odobritve glavne skupščine bratovske skladnice.

2. Proti izvajanju čl. 119 osnutka nove uredbe sploh, ker ogroža vsako po pravilniku predvideno zavarovanje in ki daje možnost znižavanja dajatev do one nižine, na kateri bi se utežna stabilnost finančne sanacije starostnega zavarovanja na podlagi dosedanjih prispevkov šele prikazala, s čemur bi to zavarovanje izgubilo vsako vrednost brez posebne koristi.

Z ozirom na to rudarsko delavstvo zahteva:

1. da naslovno ministrstvo preskrbi tisto imovino bratovskim skladnicam nazaj, katera jim je bila v času vojne, proti volji takratnih delavskih zaupnikov in sploh proti volji delavstva odvzeta, ter dana za vojno posojilo, in katera bi vrnjena v valorizirani vrednosti, ki jo je izgubila vsled državne inflacijske politike, mnogo pripomogla k sanaciji rudarskega starostnega zavarovanja.

2. Da se predvsem pri zakonitvi uredbe za starostno zavarovanje rudarjev, upošteva po delavski delegaciji podane predloge, ki kažejo edini izhod k sanaciji tega zavarovanja.

3. Da se že dolgo izdelana uredba z oddvojenimi predlogi glede dvetretjinske večine v upravi predsedstva, sanacije in prispevkov za pokojninsko blagajno in staroupokojevcev čimprej uzakoni, ker vsled odlašanja in zavlačevanja iste, prehaja to zavarovanje na rob propada.

4. Vsled tega se zahteva, da se v budžet za leto 1929/30 vnese postavka 50 milijonov Din za sanacijo tega zavarovanja v Sloveniji.

Po nalogu konference:

J. Ajdišek, predsednik. J. Gnilšek, zapisnik.

Mezdni boji rudarjev.

V spodnji Šleziji (Nemčija) je rudarska zveza Nemčije v imenu tamšnjih rudarjev stavila podjetjem nove zahteve v katerih se zahteva 15% zvišanje sedaj obstoječih plač. No in podjetniki so po njih običajni metodi te zahteve kratkoma odklonili. Priti je moral državni razsojevalec, kateri je privolil delavstvu samo 5% povišek. Vodstvo rudarske zveze je pozvalo prizadeto delavstvo, da se izjavi ali sprejme to povišanje ali ne. Delavstvo je z ozirom na novo porastlo draginjo ugotovilo, da je to premalo in je predlog zavrnilo. Vsled tega je delavstvo stopilo dne 2. okt. t. l. kompaktno v stavko. V stavki je v celem 27.000 rudarjev, kateri so pripravljani se boriti do končne zmage. Upamo, da bodo to tudi dosegli, posebno pa še iz razloga, ker stoji še za njimi 288.000 organiziranih rudarjev ter 4.465.000 ostalega delavstva, ki bo njih boj moralno in materialno podprlo.

V Češkoslovaški stavka v rudarskem revirju Kladno od začetka okt. 10.000 rudarjev, vsled odklonitve podjetnikov zahtev rudarjev za zvišanje obstoječih plač. Podjetniki so sicer naknadno pristali na 2-5% zvišanje, ali z ozirom na draginjske razmere je bila ta ponudba premala in jo je delavstvo odklonilo. Značilni pri tem je, da ima to delavstvo, ki je popolnoma pod vplivom čeških komunistov, moralo največkrat že stavkati, a ima primeroma z drugim rudarskim delavstvom najslabše mezdne pogoje. Razvidno iz sedanje odločnosti je zapričakovati, da ne bo prej odnehalo z borbo, dokler ne zmaga. Pa pri nas v Jugoslaviji? Mi pa kar boga zahvalimo, da nam s podjetjem nič za opraviti ni, kaj da bi se šele borili.

ŽIVILCI.

Pekovski pomočniki — Ljubljana.

Podružnični odbor je z ozirom na to, da so po večini najstarejši člani s svojimi prispevki v zaostanku, sklenil iste tem potom ponovno opozoriti, da se vsi prizadeti nemudoma javijo v društveni pisarni in prispevke uredijo.

Vse one, ki se temu pozivu ne odzovejo, se jih kot izključene javi v »Delavcu«.

Podružnica pekov v Ljubljani je priredila dne 6. oktobra »vinsko trgatavo«. Finančni uspeh je bil dosežen in s tem je dana možnost razvoja pevskega odseka pekov, katerega ljubljanski sodruzi upostavljajo.

Zato apelira podružnični odbor na vse peke-pevce, da se nemudoma prijavijo in pomagajo, da se naši pomočniki tudi kulturno dvignejo. Priglasiti se je ob ponedeljkih in sredah ob 6. uri zvečer v Gradišcu št. 2. (Po 2. oktobru 1928 pa Miklošičeva cesta »Delavska zbornica« I. nadstropje.) Vabijo se tudi ostali živilski delavci (pivovarji in mesarji).

Mesarji — Ljubljana.

Mesarski pomočniki so si vpustavili svojo strokovno organizacijo, dasi so se jim mesarski mojstri smejali — češ, da je to za mesarje nemogoče! Podružnica mesarjev si je nadela nalogo vpustaviti v mesarski stroki delovni red in vsaj nekoliko zboljšati mizeren položaj svojih članov. Kot prvo je treba, da se tudi za nas uvede nedeljski počitek, s čimer soglašajo tudi napredni mesarski mojstri, ki pač uvidevajo, da ni lepo gledati ob nedeljah edino mesarske pomočnike s predpasnikom in cekarjem letati po mestu. Ako pa se bodo oni starokopitneži tega branili, bomo pa prisiljeni napeti nove strune in spregovoriti o kaki »komisiji« in pa zainteresirati tudi pristojne oblasti »za javence«, higijeno v mesnicah, itd. Treba je vedeti, da smo mesarski pomočniki postavljeni pred alternativo, ali si zboljšati svoj položaj, ali pa postati direktni sužnji kapitala. Oprejeli pa se bomo prvega in potom svoje organizacije dosegli in uspeli.

Pekovski pomočniki — Maribor.

Podružnica pekov v Mariboru vodi do sledno boj za zboljšanje položaja svojega članstva. Posrečilo se ji je, da je bilo z uredbo velikega župana mariborske oblasti nočno delo omejeno, vendar pa s tem stvar še ni rešena. Morali smo obdržati nebroj sestankov in izvršiti nešteto naperjen intervencij, predno smo dosegli, da je pričelava večina pekov z delom po uredbi, to je ob 3. uri zjutraj. Smatramo, da bi se morali delavski forumi, predvsem Delavska zbornica, potruditi, da se uredba velikega župana mariborske oblasti dosledno izvaja ne samo v Mariboru, temveč v celi oblasti. Poleg tega pa je treba dopovedati ostalim gg. velikim županom — predvsem v ljubljanski oblasti — da so pri nas razmere take (v Sloveniji), da se povsod ne da bi obrti škodovalo, nočno delo, če ne odpravi, pa vsaj omeji. Vzlic težavam bomo vodili boj za zboljšanje našega položaja dalje in pozivamo, da nam ostali sodruzi in organizacije stopijo na pomoč.

Stavka pekovskih pomočnikov v Jeruzalemu.

Radi skrajno mizernega položaja pekovskih delavcev je izbruhnila v Jeruzalemu stavka pekov. Boj je v prvi vrsti naperjen proti velepodjetju Bermann. Delavci zahtevajo priznanje strokovne organizacije, ureditev mezd, 10-urni delavnik in plačevanje prispevkov za bolniško blagajno s strani delodajalcev. Med stavkajočimi je tudi 10 Arabcev.

Vzlic provokacij s strani delodajalcev so stavkajoči solidarni in kompaktni. Onih par »štrajkbreherjev« pa straži policija kot je to delala lansko leto ljubljanska.

Internacionalna.

Kakor v vseh kulturnih državah — izvzemi naše mile Jugoslavije — tako je tudi na Madžarskem nočno delo po zakonu iz leta 1923 prepovedano in sicer ne sme pričeti po mestih s skupnim delom ob 5. uri po deželi pa ob 4. uri. V nekaterih mestih pa gg. pekovski mojstri niso zadovoljni s tem, in hočejo delati ob 4. uri zjutraj, po

deželi pa ob 3. uri. Delavstvo seveda na to ne pristane, zato skuša posredovati trgovinski minister.

LESNI DELAVCI.

Ne nasedajte.

Pred kratkim sta ljubljanska dnevnik »Jutro« in »Slovenec« prinesla nastopni oglas:

»10 mizarskih pomočnikov dobro izvežbanih, samostojnih za izdelavo finega pohištva, se rabi za Zagreb. Služba stalna, plača dobra, Pismene ali ustmene ponudbe iz prijaznosti na A. Ebenspanger, Dunajska cesta 19.«

Ali slišite mizarji, služba stalna, plača dobra! Zapeljivo kaj ne? Ni torej čudno, da se za take zapeljive vabe zanima tudi naša strokovna organizacija Osrednje društvo lesnih delavcev, ki se je obrnilo na strokovno organizacijo lesnih delavcev v Zagrebu za točnejše podatke glede gorenjskega inserata. Iz odgovora, ki ga je naša strokovna organizacija prejela je razvidno, da išče mizarje zagrebska tovarna pohištva L. F. Kohn na llici 42. Spričevalo, ki ga zagrebska organizacija daje o razmerah pri tej firmi, daje dovolj razumeti, kakšni motivi so za njo merodajni, da išče mizarjev v Sloveniji. Med drugim zagrebski sodruzi pravijo:

Plačilni pogoji pri firmi L. F. Kohn so tako mizerni, da izključujejo vsako možnost daljšega dela. Z drugimi besedami rečeno, noben delavec pri rečni firmi ne vzdrži, razen če bi imel kaj svojega denarja, ki bi doplačal. Poleg tega zahteva firma glede storitve nemogoče stvari. Bodite sodruzi tam v Sloveniji uverjeni, da imenovani firmi ne bi bilo treba iskati mizarjev pri Vas, ker je v Zagrebu samem vse polno mizarjev brezposelnih. Firma L. F. Kohn išče mizarjev v Sloveniji, ker domačih noče plačati, ti ji pa zastoj delati nočejo. Po njenem mnenju so slovenski mizarji mnogo skromnejši, zato naj pridejo ti delati v Zagreb, zagrebski mizarji pa naj tavajo okoli brez dela in jela.

Gre se torej za prav umazano špekulacijo in grdo prevaro slovenskih mizarjev.

Ako bi zagrebski mizarji bili polno zaposleni, ne bi nobena živa duša ugovarjala, če bi kdo iz Slovenije prišel v Zagreb delat. Spričo brezposelnih je želja zagrebskih mizarjev razumljiva, da slovenski mizarji ne nasedajo lažnjivim inseratom, ki nimajo drugega namena kakor nakopičenje čimvečjega števila mizarjev v Zagrebu tako, da bi potem mizarji medseboj konkurirali, kdo izmed njih se bo delodajalcem ceneje ponudil za delo. Mizarji pa ne smejo postati svoji lastni grobokopi.

Ponavljamo, ne nasedajte vabam inseratom meščanskega časopisja in se vedno informirajte pri svoji strokovni organizaciji.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Razmere v čevljarški obrti!

Kdor je čital poročilo borz dela, ta je moral nehoti opaziti, da je celo poletje bilo pri borzah prijavljeno ogromno število čevljarških pomočnikov. Šele sedaj, ko se približuje zima, se je navadno naročilo in povpraševanje po čevljih večje, se je brezposelnost čevljarjev nekoliko omilila, to pa samo za par mesecev. Takoj po novem letu se brezposelnost in križev pot zopet prične. Poglejmo, kje so pravi vzroki tej ogromni nezaposlenosti ne samo med delavci te obrti, nego tudi med malimi obrtniki sami. Nadprodukcija vajencev na eni in racionalizacija dela na drugi strani. Če vzamemo, da porabi vsak prebivalec Slovenije na leto po 1. par čevljev, bi se rabilo na leto, ker ima Slovenija 1.056.464 prebivalcev, bi se rabilo 1.056.464 parov čevljev.

Koliko pa je mogoče čevljev v Sloveniji producirati, naj povedo sledeče številke:

Samostojnih obrtnikov-čevljarjev imamo v Sloveniji, to je onih, ki nimajo vajencev	1389
Samostojnih obrtnikov-čevljarjev, ki delajo brez vajencev je okrog	1100
Pomočnikov je glasom prijav pri OUZD v Ljubljani v Sloveniji zaposlenih	1440
Vajencev je glasom statistike v učenju v Sloveniji približno	2159
Skupaj delovnih moči	5988

Te delovne moči lahko povprečno vsaki dan proizvodi po en par čevljev in če to pomnožimo z 300 delavnimi dnevi v enem letu torej 5988 x 300 dobimo, da te delovne moči v enem letu lahko naptavijo 1.796.000 parov čevljev in to z rokami brez stiojev. To se torej pravi, da če bi vsak prebivalec Slovenije porabil po en par na leto, bi kljub temu še ostalo 739.936 parov čevljev. In če sedaj vzamemo še tovarniško produkcijo, ki pa je v stanu sama obrti celo Slovenijo, smo si torej na jasnem, da tu tičijo vzroki, da je danes čevljarški pomočnik in mali obrtnik brez posla in da gladuje. Mi smo opetovano povdarjali, da je treba dotok vajencev pričeti omejevati ter vedno naletimo pri te mna odpor. Ker je žal res, da obrtniku vajenec dobro služi za razna druga pomočna dela in je prav cena delovna moč in predmet izporiščanja.

Ko smo nekoč vodstvu zadruga te številke dokazovali, so nas potolažili z naslednjim: »Zdaj ne sme več imeti obrtnik vajencev, kolikor se mu zljubi, ker je g. veliki župan z neko uredbo odredil, da sme imeti vsak mojster samo dva vajenca in na vsaka dva pomočnika še po enega vajenca! Kaj pa se to pravi? Ali mislite, da je s tem kaj pomagano? Prav nič! Poglejmo številke.

Poprej smo zabeležili, da je obrtnikov v Sloveniji 2389 in če sme vsak imeti dva vajenca, bi to zneslo nič manj kot 4778 vajencev; dosedaj jih pa je samo 2159, a je že to mnogo preveč. Pri našem obrtu je potreba jemanje vajencev v učenje prekiniti

Splošni delavski koledar za 1929.

Kakor vsako leto, izide tudi letos »Delavski koledar za leto 1929«. Koledar bo zelo dober. Imel bo beležke za vsak dan in strokovni vestnik bo obsegal pouk o bolniški blagajni, kaj nudi in kaj mora delavec plačevati, o bratovskih skladnicah, o Delavski zbornici, o davku, o Borzi dela, o zakonu o zaščiti delavcev, o združnih organizacijah, o kulturni organizaciji »Svobodi«, o strokovnih organizacijah in o političnih ter druge potrebne stvari. Tako bo letos koledar po svoji vsebini nudil mnogo dobrega in koristnega; opremljen bo tudi lepo. Cena mu bo, kakor lani, 12 Din.

Ker izide že v novembru, pozivamo vse, da ga že sedaj naroče. Posebno naj oni, ki so v septembru dobili okrožnico s pozivom, da sporoče, koliko ga bodo naročili, a še do danes niso odgovorili, takoj odgovore. Nam treba vedeti, koliko ga naj tiskamo, da ne bo premalo. Ker tiskalo se ga bo samo toliko, kolikor bo naročil.

vsaj za pet let, ako hočemo kolikor toliko brezposelnost omiliti. Razumevanje naših obrtnikov za to stvar karakterizira zlasti naslednje: Če hoče kdo od pomočnikov postati samostojen mojster, si vodstvo zadruga ne vse načine prizadeva, da se ga v izpitni komisiji vrže, ker pravi, »nas je itak že sedaj preveč«. Da bi pa začeli to nezdravo stanje zdraviti pri korenini, to je ne jemati za dogleden čas vajencev v učenje, za to se pa razumevanje ne najde.

Mi smo danes s številkami pokazali vse zvrake te nezaposlenosti v čevljarstvu orbu in pokazali, da je treba v tem pravcu tudi poskušati storiti vse, da se katastrofi izognemo.

L. J.

OBLAČILNI DELAVCI.

Krojači.

V konfekcijski tvrdki Drago Schwab v Ljubljani in v konfekcijski tvrdki »Maros« v Mariboru se nahajajo krojaški pomočniki v meznem gibanju. Radi tega naj nobeden ne išče dela pri teh dveh tvrdkah. Odbor.

Sodruži in krojači pozor!

V meščanskih časopisih čitamo sem in tja vabila raznih krojaških prikrejevalnih zavodov za priglasitev v učenje. V teh oglasih se obljublja udeležencem poleg drugega tudi to, da se mu preskrbi službeno mesto. Prosimo vse sodruge, naj opozorijo svoje znanke krojače, naj nikar ne nasedajo tem oglasom radi službe. Izjavljamo, da v Ljubljani ne dobi noben pomočnik dela, ker so vsa mesta že zasedena. Sicer pa priporočamo, da naj se vsaki krojaški pomočnik, kateri se hoče izučiti prikrejevanja damske ali moške konfekcije, prijavi na državni urad za pospeševanje obrti, Krekov trg št. 10, Ljubljana. Prihrani si ogromne stroške, med tem ko se izučiti prikrejevanja še bolje kot pri posameznih zavodih.

Krojaški pomočniki, zaposleni v konfekcijski delavnici Drago Schwab v Ljubljani, se nahajajo v stavki. Plače pomočnikov so bile sedaj od kosa (akord), a tako nizke, da pomočniki ne morejo več izhajati z njimi. One znesejo od 160 do 280 Din pri deseturnem delovnem času. Pomočniki so bili že tako naveličani garanja, da tega niso mogli več prenašati. Vsled tega so poslali spomenico g. Schwabu, da naj se vpeljejo stalne tedenske plače. G. Schwab na dvojno spomenico in na osebno intervencijo ni hotel dati odgovora, vsled tega so pomočniki v sredo, 17. t. m. zjutraj stopili v stavko. Pozivljamo vse krojaške pomočnike Slovenije, naj nikar ne iščejo dela pri tvrdki Schwab ter s tem pokažejo svojo solidarnost. Vsi ljubljanski krojači bodo moralno in materialno pomagali svojim kolegom do popolne zmagave.

Delo v strokovni organizaciji naj se poživl!

Sedaj, ko se je pričela krojaška jesenska sezija, je potrebno, da gredo vsi krojaški pomočniki na delo, da se vrste naše organizacije pomnože. Imamo še nekaj delavnic, v katerih se pomočniki še ne nahajajo v krogu organiziranih. Potrebno je, da se tudi te pritegne v naš delokrog. Nadalje je potrebno, da se vrnejo v organizacijo vsi oni sodruzi, kateri so izostali iz raznih osebnih mrženj ali drugih sličnih slučajev. Naj oni vedo, da posamezna oseba še ni organizacija. Oni sodruzi, kateri so s svojimi prispevki zaostali in so pripravljene vplačati nazaj, naj se javijo pri blagajniku svoje podružnice, ter z njim uredijo. Posebno pa naj gredo sodruzi v Celju na delo, da svojo podružnico pomnožijo, ker tam je organizatorično delo najpotrebnejše. Vsi še neorganizirani krojači naj pomislijo, koliko jim plačujejo in povišajo njihovi mojstri sami od sebe. Vzglej za to naj jim služita sedaj slučajna tvrdki Schwab in »Maros«. Prvi se borijo za vpeljavo tedenskih plač, a drugi za upostavo kolektivne pogodbe in tarife, katera sedaj pri tej firmi sploh še ne obstoja in se plače vsled tega trgajo od tedna do tedna. Vsakega posameznega pomočnika bi tak nastop za dosego izboljšanja ne imel nobeden uspeh, ker bi se tvrdka s poedincem sploh ne razgovarjala, medtem ko se z organizacijo kot zastopnico cele skupine mora. Pomočniki vedite, da tarife, kjer obstoja, je upostavila organizacija in tam kjer je še ni, jo še lahko upostavi. Potem pa pogledajte raziko plač, kjer obstoja tarifa in kjer jo ni. Sodruzi, idite med svoje znanke, razjasnite jim pomen strokovne organizacije, ter jih pripeljite v naš krog.

RAZNO.

Tovarna »Zmaj« v Ljubljani na Miklošičevi cesti ima sedaj mnogo dela. Da bi pa najela več delav in se držala osemurnika, ji ne pride na misel, ker je profit glavna stvar in zato treba izžeti iz žil delav kar se izžeti da. Ker zlato je mnogo koristna

stvar. Zaposlenih je 60 delav in te delajo pozno v noč. Dnevno je delavni čas od pol 8. do 12. ure in od pol 1. do 10. ure zvečer. Ob sobotah istotako do 10. ure zvečer. Nadure se plačajo navadno, to je 3 do 3,50 Din urne plače, bodisi ob 10. dopoldne ali ob 10. zvečer.

V tovarno se seve ne sme pogledati, ker bi se ta tajnost čezurnega dela nad 2 uri poznala, si misli tovarnar. Zato se vrata trdno zapra, a da delavke ne omagaajo vsled tega štirinajsturnega dela, se naravna radioaparata. Da poslušajo godbo in petje itd., se jim »olajša« delo, misli tovarnar in ne bodo opazile, da delajo do desetih.

Ker tam ni organizacije, zato je položaj tak. Tovarnar pa skrbi, da bi je ne bilo. Pač pa pozivamo Inšpekcijo dela, da pogleda to gnezdo in naredi red. Ker izkoriščevanje delavk presega že vse meje in je protizakonito. — Delavec, ki hodi mimo tovarne »Zmaj« na delo in iz dela.

Generalna stavka v Lodzu na Poljskem.

Dne 15. oktobra t. l. je izbruhnila v Lodzu napovedana generalna stavka. Poleg delavstva vseh industrijskih panog stavkajo bančni uradniki, hotelski nastavljenici, soferji itd. Tudi gledališki igralci so se solidarizirali z meznim bojem tekstilnih delavcev. Ker generalna stavka je nastala vsled tekstilnih delavcev, ker tekstilni motogiti niso marali ugoditi pravičnim zahtevam tekstilnega delavstva. Telefonska centrala in električna centrala je bila zasedena od vojaštva in funkcionirajo zato normalno. V okrožju, kjer je stavka, je popoln mir. Stavkajoči sklicujejo mnogo shodov, ki se vrše zelo disciplinirano in so množestevilno obiskani. Župan je poskušal pretrgana pogajanja zopet vpostaviti. Industriji so se izjavili pripravljene za pogajanja, ako delavstvo takoj ustavi stavko in se zadovolji s petodstotnim povišanjem plač. Ta pogoj je delavstvo odklonilo. Delavstvo se zaveda svoje moči in ne potrebuje milosti, nego hoče to, kar zahteva.

Za stavkovni sklad steklarjev (so se na poziv Strokovne komisije sedaj do 20. oktobra 1928) nabrali sledeči prispevki:

	Din
Ujedinjeni Savez Železničarjev	545.—
Ujedinjeni Savez Železničarjev	5000.—
Zveza strojnikov in kurjačev	56.—
Monopolci	162.—
Zveza lesnih delavcev	967.—
Zveza lesnih delavcev	42.—
Zveza Rudarjev — Senovo-Rajhenburg	558.—
— Kočevje	27.—
— Trbovlje	304.—
— Zabukovca	400.—
— Leše	400.—
— Leše	200.—
— Črna	238.—
— Rajhenburg	210.20
— Kočevje	18.—
— Trbovlje	205.—
— Hrastnik	632.—
Zveza oblačilnih delavcev, Ljubljana	216.—
Ors — Medvode	116.50
— Moste	168.—
— kemični delavci, Hrastnik	438.—
— Tržič	110.50
— Ruše	141.80
— Maribor	212.50
— Ruše	225.—
— Kranj	32.—
— Celje	79.—
— Ptuj	80.50
— Ljubljana, čevljarji	165.50
Skupaj	11.955.550

Prihodnjic nadaljujemo s seznamom.

Za deseturnik.

Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani in obrtnikom Slovenije neprestano ne da miru osemurnik. Tem ljudem je profit tako veliki bog, da je vsaka misel o človeštvu in človeškem dostojanstvu, ki ni delodajalec, pregrešna, milo rečeno. Zato zahtevajo, ne da se jim znižajo davki, da se gospodarska kriza odpravi, ne tega na zahtevajo, pač pa, da se uvede deseturnik. Iz uredništva »Samouprave«, glasila radikalov, so dobili sporočilo, da bo narodni poslanec Laza Markovič, resolucije, ki jih je obrtništvo na protestnem shodu za časa ljubljanskega velesesja sprejelo, zavzel potrebne korake, da se uvede deseturnik. Ali — računati bo moral z voljo organiziranega delavstva. Mi smo proti deseturniku! Tega na pozabite, gospodje obrtniki.

Organizirani delavec.

Naziranje ameriškega sodnika o štrajkbreherju.

Štrajkbreherji so tisti elementi, ki pri obustavi dela (stavki) svoje, v borbi se nahajajoče sodruge in tovariše izdajajo, to je, jim skačejo v hrbet, kakor zavratni morilci in roparji na cesti. Dokler traja stavka, uživajo štrajkbreherji ne samo veliko ljubeze delodajalcev, nego tudi izvanredno

zaščito od strani oblasti. Kdo jih krivo gleda, je v nevarnosti, da pride v konflikt z državnimi oblastmi in da se ga zapre in preganja. Dela v katerem podjetju gotovo številu teh »Iškarjotev« in »lovcev milosti«, jih gotovo čuva straža, da bi jih slučajno kdo ne ukradel. Mnogi iz teh ljudi imajo bujno prošlost, a vendar so v času boja dobrodošli in ljubljani.

Ali neki ameriški sodnik pojmuje to čisto drugače. Ko je v San Francisko nek stavbinski mizar vložil tožbo, da so stavkajoči razžalili enega stavkokaža, so bili aretirani trije stavkajoči. Pri preiskavi se je dokazalo, da je dotični stavkar bil dobro znan s kazenskimi zavodi Citatelje bo gotovo zanimalo, kaj je ameriški sodnik, M. Golden, v tem slučaju rekel. Rekel je: »Štrajkbreherji, kakor ta človek tukaj, so zločinci. Treba jih namazati s katranom in povaljati v perju in izgnati iz mesta. In isto bi trebalo narediti z onimi ljudmi, ki take pripeljejo v San Francisko.

Od lani sem gre preko nas val razbojništva. Policijo se ubija in cela vrsta žen in otrok v San Francisku se napada. Zdi se mi, da se je ta položaj razvil do take višine, zato, ker se sem vodijo nezaželjeni ljudje in da so taki ljudje, kakor je ta tožitelj, tisti, ki so krivi tega razbojništva. To niso stvarni profesionalisti in delavci, nego ubijalci in postopači.

V Sam Francisku in v drugem kraju je samo ena edina pot, po kateri delavstvo lahko popravi svoj položaj. In to je obustava dela. To je njihovo nesporno pravo. Aretirani organizirani delavci so bili spuščeni na svobodo, a štrajkbreher je bil pod obtožbo stvarnega napada aretiran. Iz zapora se ga pusti samo, če se položi zanj 5000 dolarjev kavicje.

To je bil eden ameriški sodnik, pač redek pojav. Ali važno je za nas to, kaj je rekel o štrajkbreherjih. »To so ubijalci in postopači in nobeni stvarni profesionalisti in delavci.«

In ni se zmotil.

Nov zakon za varstvo otrok v Ameriki.

Podjetniki, pri katerih so zaposleni otroci, so bili osebno obveščeni, da je stopil v veljavo nov zakon za zaščito otrok z dnem prvega julija. Ta zakon je sprejel zadnji kongres. Posledica tega je, da se množe prosilci za sposobnostno delati od sedmih zvečer do sedme ure zjutraj. Dekleta, ki še niso stara osemnajst let, se ne morejo zaposliti v hotelih, tobaknih prodajalnah in lokalih, ki služijo razveseljevanju. Ravnotako se ne sme nastaviti kot potovalke pri brzojavnih družbah ali pa za dostavljanje »paketov«. Nobenemu dečku ali deklici pod osemnajst letom ni dovoljeno voziti potniškega ali tovornega dvigala, ali delati v kamnolomih, tunelih ali kjer se tobak pripravljali v tovarni za smotke.

Tudi starši, ako zaposlijo mladoletne v svoji prodajalni ali podjetju, se morajo ravnati po zakonu. Dečkom pod šestnajst letom ni dovoljeno prodajati časnikov v javnem prostoru po sedmih zvečer.

Mladoletni ne smejo delati več, kot šest dni v tednu.

Stalno naraščanje članstva nemških strokovnih organizacij. (I. G. B.) Razveseljivo sliko močnega naraščanja nemškega strokovnega gibanja, ki je pridobilo v prvem polletju 1928 okroglo 255.000 novih članov, nudi primerjava članstva posameznih Splošni nemški zvezi priključenih organizacij ob koncu leta 1927 in ob koncu meseca junija 1928. V okroglih številkah je članstvo naraslo v navedeni dobi pri naslednjih zvezah: stavbinski 402.000 na 443.000, železničarjih od 233.000 na 244.000, tovarniških delavcih od 423.000 na 467.000, občinskih in državnih delavcih od 228.000 na 244.000, lesnih delavcih od 293.000 na 307.000, kovinarjih od 815.000 na 881.000 in prometnih delavcih od 351.000 na 366.000. — To so armade strokovno organiziranega delavstva, ki po pravici žanjejo uspehe v svojem socialnem boju.

Gibanje za šesturni delavnik.

V nekaterih stavbinskih strokah in v industrijah za izdelovanje oblek v New Yorku in Chicagu je že uveden petdnevni delavni teden; zdaj pa se je pojavilo med unijami železničarjev gibanje za šesturni delavnik. Kot vzrok za krajsi delavni dan se navaja, da je delo za odpremljanje vlakov neobičajno težko in naporno, in motivira se tudi mnenje, da bi se z uvedenjem šesturnega delavnega dne zmanjšalo mnogo nesreč, ki nastajajo zdaj mnogokrat vsled pogreškov preko mere utrujenih in izmučenih železničarjev. Pokretu za šesturni delovni dan se je pridružila tudi »Brotherhood of Railroad Trainmen«, ki je ena najjačjih železničarskih unij v Združenih državah.

Največja založba na svetu, Ruska državna založba je danes gotovo največja knjižna založba na svetu, saj je bilo samo v zadnjem letu izdanih sto milijonov knjig. Šestdeset odstotkov vseh spisov, ki izidejo v sovjetski Rusiji, jih založi državna založba. Vodja tega velikanskega podjetja, Halatov, ki je kot vladni komisar sovjeto organiziral ruski oddelek častnikarstva, popisuje v »Knjižnem svetu« bistro in obsege te založbe. Šestdeset odstotkov izdelkov državne založbe, ki obsega približno 4500 pisateljev, pripade šolskim knjigam, nadaljnjih dvajset odstotkov znanstveni književnosti, predvsem gospodarskim spisom in zadnjih dvajset odstotkov se bavi z leposlojem. Od teh dvajset milijonov leposlovnih knjig tvorijo glavni del klasični ruski pisatelji devetnajstega stoletja; veliko zanimanje vlada tudi za inozemske klasike. Tako prihajajo ljudske izdaje Shakespearea, Goetheja in Schillerja po nizki ceni na trg. Pismenih Rusov se je pomnožilo v zadnjem desetletju za deset odstotkov. Naklada je pri spisih moderne književnosti zelo

različna. Uspeli romani kakor Gladkov »Cement« so dosegli naklado sto tisoč izvodov. Na rusko enciklopedijo, ki izide v sto-petdesetih zvezkih in od katere so že izšli prvi zveski, se je naročilo sedemdeset tisoč oseb in na veliko splošno izdajo Markovih spisov celo 130.000 oseb. Medtem, ko je prej obvladovala književni trg broširana knjiga, se daje sedaj prednost vezani knjigi. V ruski državni založbi izhaja kakih sto časopisov, med temi 60 do 70 znanstvenih, kojih naklada se giblje med 2000 in 5000 izvidi. Privatne založbe so v Sovjetski Rusiji samo še podrejena pomena. Vsega skupaj je kakih sto privatnih založnikov, ki se bavijo po večini s prevodi tujih spisov. Izmed inozemskih pisateljev so se Jack London, Upton Sinclair in Bernhard Kellermann najbolj omilili ruskemu ljudstvu. Sovjetsko-ruski pisatelji imajo postavno pravico do honorarja. Zaščita avtorstva inozemskih pisateljev pa še vedno ni urejena. Halatov meni, da se bo to v najkrajšem času uredilo in se sam poganja v veliki meri za zaščito avtorstva tujih pisateljev v Rusiji.

Če ne ugodiš, denunciram.

Nekako tako se je zgodilo v Delavsko zbornico. In kdo je tako naredil? Ena organizacija. Organizacija, ki si domišljuje, da je delavska. In da to z nekakim vidnim znakom dokaže (ker si drugače seve ne more dokazati), je hotela dobiti v Delavski zbornici prostore. To je namreč »Udruženje jugoslovanskih nacionalnih železničarjev«, ki venomer prepeva pesem, da je stanovsko, samo strokovno, nepolitično in k temu pristavlja še posebej »strogo«. Da pa je še nekaj drugega, tega ne pristavlja kot naslov, nego to za dejanjem dokazuje, da je v resnici. Ker namreč v Delavski zbornici ni prostorov za posamezne organizacije, nego samo za strokovne zveze, a to Udruženje ne spada k nobeni strokovni zvezi (ker je nepolitično, op. ured.), ni dobilo prostorov. Nato je to nepolitično »Udruženje« poslalo na ministrstvo za socialno politiko protest z neresnično utemeljitvijo, da zbornica samo zato ni ugodila njegovi prošnji, ker je društvo strogo nepolitično (Delavska zbornica pa je politična, op. ured.), stanovsko-strokovna organizacija.

Kaj? Krasi argumenti! Delavci in železničarji, in vi ste še člani take strogo nepolitične, stanovsko-strokovne organizacije? Nemški pregovor pravi: »Der grösste Schuft im ganzen Land ist...«

Kaj šele govori, če je denunciranje brez podlage in zlagano? — Železničar.

Književnost.

Knjižnica in čitalnica Delavske zbornice v Ljubljani poslujeta od ponedeljka, 15. tm, dalje v lastni palači na Miklošičevi cesti, v pritličju, desni vhod. Odprti sta vsak delavnik od 10.—12. ure dopoldne in od pol 6.—9. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 9.—12. ure dopoldne. V knjižnici se lahko vpiše vsakdo, ki se zadostno legitimira. Čitalnico bodo stalno krasile slike mlajših umetnikov, organiziranih v »Umetniški Matici«. Slike se bodo vedno menjale tako, da bodo lahko obiskovalci knjižnice in čitalnice stalno sledili razvoju naše umetnosti. Knjižnica je preurejena po najmodernejšem sistemu. Tako si je Delavska zbornica ustanovila najmodernejšo čitalnico in knjižnico v Ljubljani.

»Domači Prijatelj«, mesečnik, ki izhaja v začetku vsakega meseca, ima v številki 10, ki je izšla ta mesec, zanimivo vsebino in lepe slike. Ker stane na leto samo 30 Din in nudi bogato čtivo, ga priporočamo, da si ga delavci naroče. Naslov: Uredništvo in uprava »Domači Prijatelj«, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 13.

»Pod Lipo«, ki je izšla 10. številka, ki je prav zanimiva. Prinaša pesmi kitajskega pesnika Pe-lo-tion, razpravo o proletarskem pisatelju Uptonu Sinclairu, nadalje Iv. Vuka »Refleksii«, dr. H. Tuma »Agrarizem filozofa Vobca«, A. Kobal iz Chicaga »Krišćanstvo in nočnost« ter druge stvari in športno gibanje. Stane izvod 4 Din, za celo leto pa 46 Din. Izhaja vsak mesec in se naroča: Zadruga založba, Ljubljana, Miklošičeva cesta 13.

Jack London: »Železna peta.« Revolucionarni roman znamenitega ameriškega proletarskega pisatelja bi marol imeti vsak delavec in delavka. Obe knjigi staneta 32 dinarjev.

Mile Klopčič: »Plamteči okovi«, vezna knjiga 10 Din. Krasne revolucionarne pesmi proletarskega pesnika je na razpolago še malo izvodov. Zato ne odlašajte in naročite.

Iv. Vuk: »Pravljice Istoka.« Zanimivo povesti globoke vsebine; izvod 10 Din.

Beer: »Karl Marks in njegovo življenje«, in delovanje v prevodu C. Stuklja; izvod 20 Din. To knjigo bi moral imeti vsak delavec in delavka.

Naročajo se vse te knjige v Zadrugi založbi, Ljubljana, Miklošičeva cesta 13.

V kratkem izide Block »Dvanajstero«, znamenita ruska pesnitev v prevodu Mile Klopčiča v krasni izdaji, z lesorezi umetnika Malešiča. Naročite to knjigo že zdaj. Stala bo 10 Din, s poštnino 11 Din.

CENENO ČEŠKO PERJE!

1 kg sivega opuljenega perja 70 Din, napol belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 125 Din in 150 Din, mehko kot puh 200 in 225 Din, boljša vrsta 275 Din. Pošiljate carine prosto, proti povzetju, od 300 Din naprej poštnine prosto. Vzorec zastoj. Blago se tudi zamenja in neugagajoče vzame nazaj. Naročila samo na BENEDIKT SACHSEL, Lobež št. 26 u Plzna, Češkoslovaška. Poštne pošiljke rabijo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo približno 10. din.